

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

Ступінь освіти

бакалавр

Освітня програма

Міжнародні економічні
відносини

**Тривалість
викладання**

3 та 4 чверті

Заняття:

II семестр 2025/2026 н.р.

Лекції

2 години

Практичні

2 години

Мова викладання

українська

Кафедра, що викладає

Економічної теорії та
міжнародних економічних
відносин

Кафедра, що викладає: Економічної теорії та міжнародних економічних відносин

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=1302>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти.

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – команда «Мікроекономіка»

Інформація про викладача:

Литвиненко Наталія Іванівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин.

Персональна сторінка – <https://etop.nmu.org.ua/ua/teachers/litvinenko/index.php>

Е-пошта: Lytvynenko.N.I@nmu.one

1 АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Мікроекономіка вивчає поведінку окремих економічних агентів (домогосподарства та фірми) і функціонування окремих ринків товарів і ресурсів. Мікроекономіка розглядає яким чином «окремі економічні агенти» приймають рішення щодо розподілу обмежених ресурсів за умови, що вони діють абсолютно раціонально, незалежно від інших агентів і поза межами будь-яких правил поведінки (інститутів).

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета – формування компетентностей щодо прийняття економічних рішень на індивідуальному рівні стосовно розподілу обмежених ресурсів для задоволення потреб у благах.

Завдання курсу:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з фундаментальними основами мікроекономіки;
- сформувати цілісне системне уявлення про принципи функціонування економіки, поведінку економічних агентів (домогосподарства і фірм) та основні напрямки мікроекономічної політики держави;
- навчити здобувачів вищої освіти застосовувати різнобічний аналітичний апарат дослідження мікроекономічних проблем;
- поглибити навички обчислення кількісних завдань.

3 РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В освітньо-професійній програмі «Міжнародні економічні відносини» спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізація С1.02 Міжнародні економічні відносини здійснено розподіл програмних результатів навчання (ПРН) за організаційними формами освітнього процесу. Зокрема, до дисципліни Ф7 «Мікроекономіка» віднесено такий результат навчання

Р4	Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.
Р6	Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.
Р7	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
Р9	Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

– Описувати та пояснювати економічні концепції, принципи та інструменти мікроекономіки

– Описувати та пояснювати теорію поведінки споживача, її інтерпретацію і методи моделювання

– Описувати та пояснювати теорію поведінки виробника, її інтерпретацію і методи моделювання

– Визначати модель поведінки споживача на ринку товарів

– Визначати модель поведінки виробника на ринку товарів

– Оцінювати ринковий попит і його еластичність

– Оцінювати та аналізувати витрати і випуск продукції

– Оцінювати та аналізувати ринок товарів, визначати різні моделі ринку

– Оцінювати та аналізувати ринок факторів виробництва

– Описувати та пояснювати ціноутворення на ринку ресурсів

4 СТРУКТУРА КУРСУ

Календарний план курсу

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
1	Вступ до курсу Політика курсу Вимоги Навчальні матеріали Екзаменаційні білети Предмет і метод мікроекономіки	Лекція	Силабус Екзаменаційні білети Навчальний посібник	–
2	Теорія споживацького вибору	Лекція	1, с.16-27	1
	Вирішення практичних завдань	Практичне заняття	Виконання вправ за темою 2, с.27-35	2
3	Теорія споживацького вибору	Лекція	2, с.16-27	1
4	Моделювання поведінки споживача на ринку	Лекція	3, с.35-43	1
	Вирішення практичних завдань	Практичне заняття	Виконання вправ за темою 3, с.43-48	3
5	Моделювання поведінки споживача на ринку	Лекція	3, с.35-43	1
6	Ринковий попит і його еластичність	Лекція	4, с.48-58	1
	Вирішення практичних завдань	Практичне заняття	Виконання вправ за темою 4, с.59-65	3

Тиждень	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
7	Практична робота 1	Практичне заняття	Захист практичної роботи 1	20
8	Теорія виробництва	Лекція	5, с.65-77	–
	Вирішення практичних завдань	Практичне заняття	Виконання вправ за темою 5, с.77-83	3
9	Теорія виробництва	Лекція	5, с.65-77	1
10	Витрати і випуск продукції	Лекція	6, с.83-94	–
	Вирішення практичних завдань	Практичне заняття	Виконання вправ за темою 6, с.94-102	3
11	Витрати і випуск продукції	Лекція	6, с.83-94	1
12	Ринок досконалої конкуренції	Лекція	7, с.102-113	1
	Вирішення практичних завдань	Практичне заняття	Виконання вправ за темою 7, с.114-121	3
13	Монопольний ринок	Лекція	8, с.121-130	1
14	Олігополістичний ринок	Лекція	10, с.151-160	1
	Вирішення практичних завдань	Практичне заняття	Виконання вправ за темою 8, с.131-136 10, с. 161-165	3
15	Практична робота 2 Підведення підсумків роботи за семестр, оголошення оцінок		Захист практичної роботи 2	50

5 ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА/АБО ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Використовується мультимедійне обладнання кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин, дистанційна платформа Moodle. На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Office365.

6 СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

6.1 Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
0-59	незадовільно

6.2 Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з успішності із тестувань за кожною із 10 тем (кожний тест оцінюється в 2 бали), практична робота 1 (максимально оцінюється у 20 балів), практична робота 2 (максимально оцінюється у 50 балів) та оцінок за роботу на семінарських/практичних заняттях (оцінюється 10 занять, участь у занятті максимально може принести здобувачу вищої освіти 1 бал). Отримані бали за тести, колоквиум та семінарські/практичні заняття додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Екзамен відбувається у формі письмового іспиту, екзаменаційні білети являють 20 тестових запитань, 5 запитань з визначенням правильне чи помилкове твердження та 2 практичних завдання. Кожний тест має один правильний варіант відповіді. Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 3 бали. Правильна відповідь на запитань з визначенням правильне чи помилкове твердження оцінюється у 4 бали. Правильне вирішення практичного завдання оцінюється у 10 балів. Практичне завдання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями. Максимальна кількість балів за екзамен: 100
Практичні / Семінарські заняття	Розв'язання задач. Максимально оцінюються у 10 балів (10 тем×1 балів/тема). Тест за кожною темою. Максимально оцінюються у 20 балів (10 тем×2 балів/тема).
Практична робота 1, практична робота 2	Охоплюють матеріали лекційного курсу. Практична робота 1 (максимально оцінюється у 20 балів), практична робота 2 (максимально оцінюється у 50 балів)

6.3 Критерії оцінювання *розв'язання задач*:

5 балів: отримано правильну відповідь (згідно з еталоном), використано формулу з поясненням змісту окремих її складових, зазначено одиниці виміру.

4 бали: отримано правильну відповідь з незначними неточностями згідно з еталоном, відсутня формула та/або пояснення змісту окремих складових, або не зазначено одиниці виміру.

3 бали: отримано неправильну відповідь, проте використано формулу з поясненням змісту окремих її складових, зазначено одиниці виміру.

2 бали: отримано неправильну відповідь, проте не використано формулу з поясненням змісту окремих її складових та/або не зазначено одиниці виміру.

1 бал: наведено неправильну відповідь, до якої не надано жодних пояснень.

6.4 Критерії оцінювання *індивідуальних завдань*:

5 балів: отримано правильну відповідь, використано формулу з поясненням змісту окремих її складових, зазначено одиниці виміру.

4 бали: отримано правильну відповідь з незначними неточностями згідно з еталоном, відсутня формула та/або пояснення змісту окремих складових, або не зазначено одиниці виміру.

3 бали: отримано неправильну відповідь, проте використано формулу з поясненням змісту окремих її складових, зазначено одиниці виміру.

2 бали: отримано неправильну відповідь, проте не використано формулу з поясненням змісту окремих її складових та/або не зазначено одиниці виміру.

1 бал: наведено неправильну відповідь, до якої не надано жодних пояснень.

6.5. Критерії оцінювання *письмових колоквиумів*:

20 тестових завдань з чотирма варіантами відповідей, 1 правильна відповідь оцінюється у 3 бали.

Запитання з визначенням правильне чи помилкове твердження оцінюється у 4 бали.

Практичне завдання – 1 правильна відповідь оцінюється у 10 балів, причому:

5 балів – відповідність еталону, наведення прикладів з додаткової літератури

4 бали – відповідність еталону, правильна мова викладення матеріалу.

3 бали – відповідність еталону, помилки в граматиці та/або орфографії.

2 бали – зміст відповіді має стосунок до предмету запитання, проте не відповідає еталону, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення.

1 бал – наявність текстової відповіді, яка не відповідає еталону, та/або не має стосунку до предмету запитання, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення

7 ПОЛІТИКА КУРСУ

7.1 Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2 Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Мікроекономіка» (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3 Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації, це саме стосується і колоквіумів. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6 Бонуси

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.7 Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Мікроекономіка».

8 МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час *практичних занять* будуть застосовані такі методи навчання:

Діалог. За допомогою запитань викладач спонукає здобувачів вищої освіти до відтворення набутих знань, формування самостійних висновків і узагальнень на основі засвоєного матеріалу.

Навчальна дискусія, дебати. Обговорення важливого питання, обмін думками між здобувачами вищої освіти та/або викладачем, спрямовані не лише на засвоєння нових знань, а й на створення емоційно насиченої атмосфери на занятті.

Демонстрація та обговорення презентацій. Наочний показ медіа-супроводу усного виступу з елементами дискусії.

Виступ. Питання навколо певної теми обговорюється у групах і потім оприлюднюється з подальшою дискусією.

Експертна оцінка. Партнер у парі або група слухачів має зазначити сильні і слабкі сторони індивідуальної роботи здобувача і запропонувати покращення.

Мозковий штурм здебільшого виконується під час групової роботи. Використання методу сприяє генерації творчих ідей і допомагає здобувачам навчитися працювати разом і вчитися один в одного.

Обговорення. Здобувачі розділяються на групи і обговорюють певну тему, викладач прислуховується до обміну думок і за потреби скеровує бесіду. Заохочуйте обговорення та співпрацю між здобувачами вищої освіти кожної групи. Усі повинні вчитися на досвіді один одного.

Завдання на критичне мислення. Здобувачі навчаються продукувати та висловлювати сумніви, ставити питання, пропонувати доповнення щодо фактів та тез, які підлягають критиці у етичній манері для розвитку критичного мислення.

Пошуково -дослідницький метод. Метод залучення здобувачів до самостійних і безпосередніх спостережень, на основі яких вони встановлюють зв'язки предметів і явищ дійсності, роблять висновки, пізнають закономірності.

Метод ситуаційного аналізу. Здобувачі опрацьовують опис реальних, складних та проблемних ситуацій, які слугують для формування професійних знань, навичок та компетентностей.

Метод евристичних питань. За допомогою майстерно поставлених навідних запитань здобувача спонукають самостійно знаходити правильні висновки, формулювати поняття і вирішувати творчі задачі, спираючись на власні знання та досвід.

9 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Мікроекономіка: Навчальний посібник / За ред. А.О. Задої. Д.: Національний гірничий університет, 2009. 216 с.

2. Мікроекономіка. Методичні рекомендації до виконання практичної роботи для бакалаврів спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» (освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини») / Н.І Литвиненко; Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка». Д. : НТУ «ДП», 2020. 22 с.

3. Литвиненко Н.І., Волошенюк В.В. Інновації як джерело економічного зростання сучасної світогосподарської системи // Бізнес-Інформ. 2018. № 5. С. 121-127 (стаття належить до науко метричної бази даних Index Copernicus)

4. Литвиненко Н.І., Пилипенко Г.М. Мікроекономічний аналіз у професійному навчанні студентів економічних спеціальностей // Економічний Вісник Дніпровської політехніки. 2021. № 3(75). С. 17-24.

5. Литвиненко Н. І., Пилипенко Г. М. Мікроекономічні засади дослідження концентрації галузевих ринків. Економічний вісник Дніпровської політехніки. 2022. №1. С. 9-14.

Додаткові

1. Sliskovic, T. Modelling housing market and housing price dynamics in Croatia. Proceedings of the 12th Economics & Finance Conference. 2019. P. 335-352. <https://doi.org/10.20472/efc.2019.012.023>
2. An assessment of consumer behavior in the quality to price relationship of tomatoes in the Slovak republic environment / E. Exenberger, J. Bucko, P. Rabatin. *Journal of Eastern European and Central Asian Research*. 2020. Vol.7, No.3. P. 267-279.
3. Galchynskyi, L. Estimation of the price elasticity of petroleum products? consumption in Ukraine. *Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*. 2020. Vol. 15(2). P. 315-339. <https://doi.org/10.24136/eq.2020.015>
4. Литвиненко Н. І., Александрова Ю. Є., Покоłodна С. А., Чергик М. В. Практичне використання коефіцієнту Лінда для оцінки рівня ринкової концентрації // Modern research in world science. Proceedings of the 5th International scientific and practical conference. «SPC-Sci-conf.com.ua». Lviv, Ukraine. 2022. Pp. 812-816. URL: <https://sci-conf.com.ua/v-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modern-research-in-world-science-7-9-08-2022-lviv-ukrayina-arhiv/>